

Dato
02-09-2020

Orienteringsskrivelse til kommuner om kriterier og hensyn ved fordeling af særtilskud efter § 16 for 2021

1. Indledning

Efter § 16 i Lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner yder social- og indenrigsministeren årligt tilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner efter konkrete ansøgninger.

I alt 54 kommuner har for 2021 søgt om tilskud i henhold til § 16 i omtalte lov. Heraf er 18 kommuner tildelt særtilskud efter § 16 for i alt 354,4 mio. kr.

I *afsnit 2* redegøres der nærmere for lovgrundlaget for særtilskudspuljen for vanskeligt stillede kommuner.

I *afsnit 3* redegøres for den nærmere konkretisering af de kriterier, der er lagt til grund for vurderingen.

I *afsnit 4* findes en omtale af de hensyn, som ministeriet i øvrigt har inddraget i sin vurdering.

I *afsnit 5* omtales ordningen med udviklingspartnerskaber.

I *afsnit 6* konkluderes vedrørende fordeling af tilskud.

2. Særtilskudspuljen for 2021

Særtilskudspuljen til særligt vanskeligt stillede kommuner er på i alt 355,3 mio. kr. i 2021. Et tilskud på 0,936 mio. kr. er på forhånd tildelt til Aabenraa Kommune vedr. det tyske mindretal.

I særskilt brev af d. 2. juli har ministeriet skrevet ud til kommunerne og på et overordnet niveau oplyst om de forhold, der bl.a. ville blive lagt vægt på ved fordelingen af rammen. Det fremgår af brevet, at der ved vurderingen af kommunernes ansøgninger vil blive lagt vægt på bl.a. følgende hovedkriterier:

- Demografiske og socioøkonomiske udfordringer
- Aktuelle økonomiske udfordringer
- Vedvarende økonomiske udfordringer
- Særlig lav udvikling i enhedsudgifterne på kernevelfærdsområderne (dagpasning-, folkeskole- og ældreområdet) samt anlæg

Hovedkriterierne har - ud fra forskellige vinkler - det formål at pege på nogle særlige udfordringer, som kan medføre et pres for supplerende ekstern finansiering i kommuner, og særtilskudsfordelingen skal således ses som et supplement til det generelle tilskuds- og udligningssystem.

3. Konkretisering af kriterier

3.1. Kommuner med demografiske og socioøkonomiske udfordringer

Dette hovedkriterium har fokus på de økonomiske udfordringer hos kommuner, der er præget af bl.a. befolkningsfald, mange ældre og andre forhold som dårligere sundhedstilstand eller flere generationer af ikke-vestlige indvandrere.

Som underliggende kriterier for kommunernes opfyldelse af dette hovedkriterium indgår udvikling i befolkningstallet for hhv. 2016-2020, beskatningsgrundlaget for 2021, vækst i andel i visse aldersgrupper (0-16 og 70+ årige) fra 2018-2020, andelen af 80+ årige i 2020 samt beskæftigelsesfrekvensen i 2018, relativ lav middellevetid 2019 og høj andel ikke-vestlige efterkommere, *jf. tabel 1*.

Tabel 1

Kommuner med demografiske udfordringer

Kriterier
Fald i befolkningstal 2016-2020
Lav gennemsnitlig middellevetid i perioden 2010-2019
Lavt beskatningsgrundlag i 2021
Ændring i andelen af 0-16 og 70+ årige 2018-2020
Andelen af 80+ årige i 2020
Lav beskæftigelsesfrekvens i 2018
Andel ikke-vestlige efterkommere i 2020

3.2. Kommuner med aktuelle økonomiske udfordringer

Dette hovedkriterium har fokus på kommunens mere øjeblikkelige økonomiske udfordringer.

Som underliggende kriterier indgår likviditeten (opgjort efter kassekreditreglen) i 2. kvartal 2020, vækst i beskatningsgrundlag 2020-2021 samt niveau i 2021, den driftsmæssige balance i 2020 ifølge budgettet, ledigheden i 2019, høje udgifter til børn og unge med særlige behov samt højt niveau i 2019, høje udgifter til dyre enkeltsager på det specialiserede socialområde som indikeret med udbetaling fra den centrale refusionsordning i 2017-2019 samt faldende skattefinansierede bruttoanlægsudgifter 2017-2019 og lavt niveau, *jf. tabel 2*.

Tabel 2

Kommuner med aktuelle økonomiske udfordringer

Kriterier
Lav gennemsnitlig likviditet i 2. kvartal 2020
Lav vækst i beskatningsgrundlag pr. indbygger 2020-2021 samt niveau i 2021
Lav driftsbalance i 2020 <u>og</u> lavt beskatningsgrundlag i 2021
Relativt høj ledighed i 2019
Høj vækst i udgifter til børn og unge med særlige behov 2017-2019 <u>og</u> niveau i 2019
Faldende bruttoanlægsudgifter fra 2017-2019
Høj gennemsnitlig refusion via den centrale refusionsordning i 2017-2019

3.3. Kommuner med vedvarende økonomiske udfordringer

Nogle kommuner har økonomiske udfordringer, som kan være af mere vedvarende karakter.

Udfordringerne understreges af særligt høje overførselsudgifter, udgifter til førtidspension, udgifter vedr. børn og unge med særlige behov, et lavt beskatningsgrundlag og høj langfristet gæld, som antages kan være medvirkende til højt beskatningsniveau.

Som underliggende kriterier indgår høje overførselsudgifter, udgifter til førtidspension samt høje udgifter vedr. børn og unge med særlige behov ud fra regnskab 2019, et lavt beskatningsgrundlag i 2021 og et højt beskatningsniveau i 2020, stor langfristet gæld ultimo 2019 samt høje gennemsnitlige udgifter til voksenhandicap i 2018-2020, *jf. tabel 3*

Tabel 3

Kommuner med vedvarende økonomiske udfordringer

Kriterier

Relativt lavt beskatningsgrundlag i 2021

Relativt højt beskatningsniveau i 2020

Stor langfristet gæld i 2019

Relativt høje overførselsudgifter i 2019

Relativt høje udgifter til førtidspension i 2019

Relativt høje gennemsnitlige udgifter til voksenhandicap i 2018-2020

Høje udgifter til børn og unge med særlige behov i 2019

3.4. Kommuner med lav udgiftsvækst på kernevelfærdsområder og lave anlægsudgifter

Som underliggende kriterier indgår den enkelte kommunes udgiftsudvikling på dagtilbuds- og folkeskoleområdet i perioden 2017-2019 samt gennemsnitlige udgifter til ældreområdet i 2018-2020. Desuden indgår anlægsniveauet på kvalitetsfundsområderne og på anlægsområdet generelt samt beskatningsgrundlaget i 2021.

Nogle kommuner kan have særlige udfordringer i forhold til at sikre ressourcer til kernevelfærdsområderne (dagtilbuds-, folkeskole- og ældreområdet) samt anlægsinvesteringer på kvalitetsfundsområderne og på anlægsområdet generelt også selvom udgifterne på de omtalte områder allerede ligger lavt. Såfremt kommunen også har et lavt beskatningsgrundlag, vurderes dette som en yderligere udfordring, *jf. tabel 4*.

Tabel 4**Kommuner med særlig lav udvikling i enhedsudgifterne på kernevelfærdsområder**

Kriterier
Relativt lav udvikling i udgifter til børnepasning i 2017-2019 <u>og</u> lave udgifter til børnepasning i 2018
Relativt lav udvikling i udgifter til folkeskolen i 2017-2019 <u>og</u> relativt lave udgifter til folkeskolen i 2018
Relativt høje gennemsnitlige udgifter til ældre i 2018-2020
Lave bruttoanlægsudgifter på kvalitetsfundsområderne i 2017-2019 <u>og</u> lave bruttoanlægsudgifter pr. indbygger i 2018-2019
Meget lave bruttoanlægsudgifter på kvalitetsfundsområderne i 2017-2019 <u>og</u> meget lave bruttoanlægsudgifter pr. indbygger i 2018-2019
Lavt beskatningsgrundlag i 2021

4. Hensyn i øvrigt

Udover kommunernes opfyldelse af et eller flere af de fire hovedkriterier inddrages foruden kommunernes ansøgninger og kommunernes størrelse samt en række øvrige forhold og økonomiske nøgletal ved fordelingen af særtilskud efter § 16.

Bl.a. kan i fastsættelsen af særtilskudsbeløb også inddrages udviklingen i øvrige tilskud. I denne særtilskudsrunde er der bl.a. taget særligt hensyn til indfasningen af den nyligt vedtagne udligningsreform.

5. Udviklingspartnerskaber

Der er ikke lagt op til at indgå nye udviklingspartnerskaber med virkning fra 2021. Det skal noteres, at ministeriet i 2020 igangsætter en analyse, der bl.a. skal underbygge fremtidige udviklingspartnerskaber.

6. Konklusion vedrørende fordeling af tilskud

Tilskud fordeles til de kommuner, der opfylder et vist antal af kriterierne i de fire kategorier nævnt i afsnit 3.1.-3.4. I fastsættelsen af beløb indgår bl.a. opfyldelsen af kriterier, eventuelle hensyn nævnt i afsnit 4 samt ansøgningen fra kommunen.